«"БІР БЕЛДЕУ – БІР ЖОЛ" ЖӘНЕ "НҰРЛЫ ЖОЛ" ЖОБАЛАРЫНЫҢ КОНЦЕПЦИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ»

атты халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның

МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-практической конференции

«КОНЦЕПЦИЯ И ПРАКТИКА ПРОЕКТОВ "ОДИН ПОЯС – ОДИН ПУТЬ" И "НУРЛЫ ЖОЛ"»

MATERIALS

International Scientific-Practical Conference

«THE CONCEPT AND PRACTICE OF "THE BELT AND ROAD INITIATIVE" AND "NURLY ZHOL"»

ЛЫҚ КЕҢЕС:
аметханұлы (бас редактор)
лов, М.Асыл (редакторлар)

ғы Қазақ ұлттық университеті
інің Ғылыми Кеңесінің және
орталығының шешімімен ұсынылды

Нұрлы жол" жобаларының концепциясы
ғылыми-практикалық конференциының
– Алматы: Қазақ университеті, 2019. –

ол» мен «Нұрлы жол» жобаларына қатысты

МАЗМҰНЫ

Бүркітбаев М.М. Болашақ ынтымақтастықты кеңейтетін бастамалар............6

Мұқаметханұлы Н. Қазақстан-Қытай өндіріс қуаты саласындағы ынтымақтастығы жөнінде 8

佘双好崛起的精神因素及其当代意义..16

齐绍洲“一带一路”沿线国家贸易、投资及能源合作研究 26

石云霞一带一路：携手共建人类命运共同体...48

丁俊萍中国梦及其实现路径 53

陈世锋中国与哈萨克斯坦“两路”对接之文化互镜互融研究........................64

王双群构建以人民为中心的人类命运共同体 68

刘水静丝路精神与“一带一路”倡 74

吴贺“一带一路”与哈萨克斯坦地缘环境的优化 80

Алдабек Н.Ә. Қытайдың «Бір белдеу,бір жол» стратегиялық жобасы және Қазақстандағы синофобиялық көзқарастың себептері 86

Айдарбеков З.С., Досжанова А. Геостратегический потенциал мегапроекта «Один пояс-один путь»: динамика идей, приоритеты, направления 91

Мен Д.В. Социально-политические отношения Казахстана в системе «Один пояс-один путь» 99

ҚАЗАҚСТАН-ҚЫТАЙ ӨНДІРІС ҚУАТЫ САЛАСЫНДАҒЫ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫЖӨНІНДЕ

Мұқаметханұлы Нәбижан
т.ғ.д., профессор,
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Алматы қ., Қазақстан
nabizhan.muhametkhanuly@gmail.com

Мақалада Қазақстан мен Қытай арасындағы өндіріс қуаты саласында ынтымақтастықтық қатынастарының қалыптасу тарихи процессі, оның алғышарттары, екі елдің өндіріс қуаты саласында қол қойған ынтымақтастық келісімшарттары және оның іске асырылуы мен болашақ даму беталыстарына талдау жасалады. Автор, екі ел арасындағы өндіріс қуаты саласындағы ынтымақтастықтар екі елге де пайдалы, даму болашағы зор, дегенмен әлі де назар аударуға тиісті мәселелер бар деп санайды.

Түйін сөздер: Өндіріс қуаты, ынтымақтастық, даму, преспектива, назар аударатын мәселелер.

КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В СФЕРЕ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНЫХ СИЛ

Аннотация. В статье анализируются исторический процесс, предпосылки, достигнутые соглашения сотрудничества между Казахстаном и Китаем в области производственных мощностей. А так же расматривается пути реализации и будущие тенденций развития в сотрудничества в этой области. Автор считает, что сотрудничество между двумя странами в области производственных мощностей выгодно обеим странам и имеет огромный потенциал развития. И в то же время существует ряд проблем, которые требуют тщательного рассмотрения.

Ключевые слова: производственные мощности, сотрудничество, развитие, перспективы, проблемные вопросы.

KAZAKHSTAN-CHINESE COOPERATION IN THE SPHERE OF PRODUCTION FORCES

Abstract. The article analyzes the historical process, the prerequisites, agreements reached cooperation between Kazakhstan and China in the field of production capacity. It also looks at ways to implement and future development trends in cooperation in this area. The author believes that cooperation between the two countries in the field of production capacity is

1992 жылы Қазақстан мен Қытай
бері, екі елдің әрбір саладағы досты
кеңістігі біртіндеп кеңею және өрлеу
Қазақстан мен Қытай арасында татуке
қатынас орнады, 2005 жылы ол стратег
2011 жылы жалпыбеттік стратегия
көтерілді.

2013 жылы қыркүйекте Қытай
мемлекеттеріне жасаған алғашқы
Республикасына келді. Ол сапар бар
жасаған баяндамасында: «Инновациялы
жолы экономикалық белдеуін орт
инициативасын ұсынды. Бұл ұсы
геоэкономикалық маңызы зор еді. Сонд
Сол жылдың 11 қарасшасында Елбас
арнаған Қазақстан халқына Жолдауын
жол» атты жаңа экономикалық саясаты
басты мақсаты - экономикалық құрыл
пәрменді түрдеэкономиканы өсіру.
экономикалық саясаты қатынас-трансп
имфрақұрылымдарды дамытуды басты
болашақ даму жоспары Қытай иници
белдеу-бір жол» аясындағы «саясаты
тарихи кезеңге көтерді. Сондай-ақ
ынтымақтастық орнатуына саясаттық н
Қазақстан өндіріс қуаты саласында ы
бастады»[2].

Ал екі елдің «Саясат сәйкестігі»
сапарларын көбейтті. Сапарлар бары
аясында бірқатар ынтымақтастық ке
біртіндеп іске асырып келеді.

2014 жылы желтоқсан айында
Қазақстан Республикасына сапармен к
милрд доллар тұратын 30-дан аста

экономикалық белдеуі құрылысын ортақ
ып, жалпы құны 18 милрд доллар тұратын
кобасы шартын жасады. Сондай-ақ екіжақ
ретін жоба және 63 болашақта жасалатын
цемент, металлургия, айнек жасау, тау-кен
ектр қуаты қатарлы салалар қамтылған.
ақстан Республикасы премьер министрі
сапарында, екі ел өндіріс қуаты және
урандумына қол қойды, сонымен қатар
трстаниясы, машина жасау, түсті металл,
23,6 млрд доллар тұратын өндіріс қуаты
л қойды. 2015 жылы желтоқсанда ҚР мен
қстан Республикасы мен Қытай Халық
ескен мәлімдемесін» жариялады. Онда
калық белдеуі мен «Нұрлы жол» жаңа
ды жоспарлау бірлескен қызметін бастау»

ақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев
қстан мен Қытай мемлекет басшылары
тай Халық Республикасы жалпыжүздік
тың жаңа кезеңі жөнінде бірлескен
аты мен инвестиция ынтымақтастығы
келісімшартқа қол қойды. Міне, бұл екі
кенін көрсетеді. Сондай-ақ ол Қытайдың
алғашқы өндіріс қуаты саласындағы
п табылады [3].
асуын қамтамасыз ету үшін, Қытай сала-
іс қуаты ынтымақтастық Қорын құрды.
ру белгіленді. Сондай-ақ 23 млрд доллар
йды. Соның ішінде машина құрастыру,
л поез жолын салу, металлургия, темір
лға алынды.
арттардың жасалуы және олардың іске
өндіріс қуаты саласында ынтымақтастық

Түркия-Еуропа қатынас жолдар құрылысын белсенділікпен ілгерлету; Қытай тарапы батыс солтүстік шекарадан шығыс оңтүстік теңіз жағасына дейінгі маршут қатынас имфрақұрылымдарының сапасын жақсартып, екі тараптың тас жол, шойын жолдардың тасымал қуатын артырып, жаңа Азия-Еуропа магитральды көпір экономикалық дәлізі құрлысын нығайтады, -,деп, көрсетілген. Сондықтан Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев 2017 жылғы Қазақстан халқына Жолдауында үкіметке Қазақстан мен Қытай арасында қол қойған ынтымақтастық жобаларды алдымен іске асыруды тапсырды [4].

2017 жылы мамырда Бейжіңде өткен «Бір белдеу-бір жол» самитінде Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев сөйлеген сөінде: «Жібек жолы жобасын іске асыру тұтас бір өңірлерді, соның ішінде Орталық Азияны жаһандық контексте жаңа тұрпатта таныстыруға мүмкіндік береді»- деп атап көрсетті. Сондай-ақ ол «Ғылыми инновация саласында терең ынтымақтасуды» [5] ұсынды. Бұл оның сол жылғы Қазақстан халқына Жолдауында алға қойған ғылыми-техника және білім беру саласында инновацияны дамытып, халықтың бәсекеге қабылиетін артыру саясаты үшін ортаға қойған нақты ұсынысы еді. Міне, бұдан Қазақстан Президетінің ғылми-техника саласында Қытаймен кең көлемде ынтымақтасуға иетті екендігін көруге болады.

Қазақстан Республикасының Қытайдағы Төтенше елшісі Шахрат Нұрышев: «Қазақстан мен Қытай «Бір белдеу – бір жол» жобасының маңызды құрамдас бөлігі болған – «Жібек жолы экономикалық белдеуі» бойынша тығыз ынтымақтасып келеміз. Қазіргі таңда біз Қытай тарапымен өндіріс қуаты саласында жалпы құны 26 млрд доллар тұратын 51 жобаны іске асырудамыз. Осы жобалардың сәтті түрде жүзеге асуы тек Қазақстанды қана емес, бүкіл аймақты дамытады деп сенемін» [6] дейді.

Қазірдің өзінде Қазақстан мен Қытай өндіріс қуаты саласында айтарлықтай нәтижелерге қол жеткізді, шойын жол, металлуригия, түсті металл, құрылыс материалдары сияқты өндіріс қуаты саласында айтарлықтай дамып келеді. Ақтоғайдағы жылдық өнімі 250 мың тонна болатын мыс-кен заводы, Павладар облысындағы жылдық өнімі 250 мың тонналықЭлектролитикалық алюмин заводы, Каспийдегі жылдық өнімі 1 млн тонна Асфалит заводы, Минаралдағы күндігі 3 мың тонналық цемент заводы сияқты 34 жобаның құрылысы аяқтап өнім шығара бастады. Нұр-Сұлтан

алықаралық жағдайда ортаға қойған
сынды тың концепциясын Қазақстанның
әйкесті, сол арқылы өзінің «Нұрлы жол»
лдеу-бір жол» жобасымен ұштастырып, екі
қатынастарын кеңейтті және оның деңгейін
ақстан Президентті Нұрсұлтан Назарбаев:
ит санының көлемі жағынан, сондай-ақ
арының саны жағынан ҚХР Қазақстанның
ің біріне айналды»[7] деген болатын. ҚХР-
ан Ханьхуй: «Бір белдеу-бір жол» аясында
астам жоба бойынша өндіріс қуаты
стастықтың жалпы құны 27 млрд доллар,
немес орындалуда»[8] деген болатын.
ақстан «Бір белдеу-бір жол» мен «Нұрлы
ып жасаған өндіріс қуаты саласындағы
генін көруге болады. Бұның Орта Азияға

тай арасындағы өндіріс қуаты
ғының перспективасы

арасында өндіріс қуаты саласындағы
ғы зор. Өйткені Қазақстан мен Қытай
ында бірін-бірі толықтайтын тұстары өте
нфрақұрылымдары мен өңдеу өнеркәсібі
да ынтымақтасудың кеңісті зор. Қазақстан
, энергетика, ауылшаруашылығы мен
орт ететін Орта Азиядағы ірі мемлекет.
дустрияландыруды, имформацияландыуды
ы жүзеге асырып жатқан мемлекет
мен техника өте қажет. Ал Қытай болса,
ол мемлекет. Оның үстіне олардың негізгі
гізінен толықтанған, металлугия, цемент,
алюмин сияқты басты өнімдері өз
ондықтан Қытай үшін артық өндіріс қуаты

мінбер қалыптастырып, ортақ дамуға тың күш қосады» [10] деп атап көрсетті. Сондықтан Қытай «Бір белдеу-бір жол» құрылысын жалғастырады деуге негіз бар. Қазақстан «Қытайдың бір белдеу-бір жол» халықаралық иницитивасы Қазақстанға, тіпті Орта Азияға дамудың жаңа мүмкіндік орайын тудырды» [11] деп қарайды. Екі ел арасындағы өндіріс қуаты ынтымақтастығы болашақта Қазақстанның экономикалық жақтан кілең шикізат экспортына иекарту жағдайын өзгертуге септігін тигізеді. Сондай-ақ Қазақстанның индустурияландыру процесін ілгерлетіп, экономикалық бәсекеге қабылиеттілігін арттырады, жұмыс орнының көбеюіне, халық тұрмысының жақсаруына пайдасы тиеді. Соңғы жылдардағы халықаралық қатынастардың өзгеріс беталысынан қарағанда да, Қазақстан мен Қытай арасындағы өндіріс қуаты саласындағы ынтымақтастығы тіпті де тереңдей түсстін түрі бар.

2014 жылы желтоқсанда Қазақстан мен Қытай өткізген өндіріс қуаты бойынша диалогінде, екі тарап ынтымақтастықтың принциптерін анықтаған болатын. Онда: «Үкімет жетекшілік ету, кәсіпорындар өзара ұштасу, прагматикалық серіктесу, өзара пайда жеткізіп, жеңіске бірге жету» - деп көрсетілген. Сондықтан Қазақстан мен Қытай осындай өзара пайда жеткізіп, жеңіске бірге жету принциптері негізінде ынтымақтасық қатынас орнатты деп санаймыз.

«Ынтымақтасып жеңіске бірге жету» концепциясы бүгінгі Қытайдың ұстанған жаңа халықаралық қатынастар принципі, сондай-ақ оны Қытай өзінің сыртқы ынтымақтастық қатынастарын дамытудың жаңа принципі ретінде қолданып келеді. «Ынтымақтасып жеңіске бірге жету» дипломатиялық концепциясы, әлем елдерінің дамуына, адамзаттың бейбіт өркендеуіне, халықаралық барыс-келістер мен ынтымақтастық жасауда маңызы зор. Сондықтан бұл концепция халықаралық қауымдастықтардың кең келемде қолдауына ие болды. Өйткені мұндай концепция мен дипломатиялық принциптер дәуірдің даму беталысына сәйкеседі. Практика дәлелдегендей, әрқандай бір ортақ дамитын, барлқ ел бірдей пайдасын көретін халықаралық инициативалар мен жобаларды халықаралық қауымдастықтар қолдайды, қабылдай алады, егер бастамашыда жеткілікті күш-қуат пен ізгі ниет болып, әр елдің әлеуметтік дамуын іске асыра алатын болса, әрине.

Осы Декларацияның екінші тарауында
ın ортақ құрған «Бір белдеу-бір жол»
н комақты нәтижелерін жоғары бағалайды.
ынастың дамуына өте маңызды. Қытайдың
:уін» құру нициативасы мен Қазақстанның
қ саясатының өзара ұштасуының маңызы
ндай-ақ ашықтық, тұнықтық рухымен екі
қтастығын ілгерлете береді» [12] деп

Ли Кэчан Нұрсұлтан Назарбаевпен
ңғы жылдары Қытай мен Қазақстан
этижелерге қол жеткізді, әсіресе, өндіріс
ың тереңдеуі белсенді нәтижелер көрсетті.
мфрақұрылым құрылыстары, энергетика,
)дағы өндіріс қуаты ынтымақтастығын
саудасын кеңейтіп, қаржы салаларда
г етемін. Ортақ күш сала отырып сауда
ң келіп-кетулерін оңтайландыру, екі
ідерінің сапасын көтеруге ортақ күш
қ ұйымы аясында өзара сәйкесіп, тіпті де
; нәтижелеріне қол жеткізіп аймақ
ілық жаратайық» [13].
кезегінде, Қазақстан Қытаймен қарым-
ң әр саладағы ынтымақтастығы жемісті
ы ұздіксіз өсіп келеді, өзара пайда жеткізу,
сетілді. Қазақстан «Бір белдеу-бір жол»
:с, Қытаймен даму стратегиясы бойнша
нновация, ауылшаруашылығы, энергетика,
атикалық ынтымақтасуды қалайды»[14] –

саясаттық негізде, Қазақстан мен Қытай
ндағы ынтымақтастықтар болашақта кең
ıи түседі деп межелеуге болады. Бұл үшін
ımақтастық байланыста «халық жүрегін

алмады, наразылық пікірлерін ғаламторға қаптатқаны белгілі. Мұның да өзіндік қисыны бар деп санаймыз.

Біріншіден, қазіргі таңда Қазақстан сырттан инвестиция тартуға өте мұқтаж емес, әсіресе, химия заводтарын салуға соншалықты зәру емес. Сондықтан Қытай инвестрларын табыс салығынан босатып химия заводтарын салдыудың қажеті жоқ деп санайды.

Екіншіден, Қытайда өндіріс қуаты өз қажетінен асып-тасып жатыр. Оларды, әсіресе химиялық заводтарын Қазақстанға әкелуге олардың өздері мұқтаж болып тұрғанда жағдайда оларды табыс салығынан босатудың жөні жоқ еді.

Үшіншіден, мұны «Бір белдеу – бір жол» бағдарламасы аясындағы өндіріс қуаты саласындағы ынтымақтастық деп түсіндіреді. Ал, Қытай үкіметі: «Бір белдеу – бір жол» жобасының басты мақсаты – Жібек жолы бойындағы мемлекеттердің әлеуметтік эконмикалық дамуына жаңа мүмкіндіктер жасау, олармен тең дәрежеде ынтымақтасып жеңіске бірге жету, - деп, бадырайтып жазған болатын. Олай болса, Қытай тарапының инвестрлеріне табыс салығынан босатуды талап етуі, өздері алға қойған ынтымақтастық принциптеріне қайшы келеді. Сондай-ақ ол Қытайдың халықаралық имиджине де нұқсан келтіреті сөзсіз. Әсіресе, «Бір белдеу-бір жол» жобасының жүзеге асуына кері әсер ететіне сөзсіз. Мұны Қытай тарапы ойлануы керек еді.

Сондықтан Қазақстан мен Қытай үкіметтері «Бір белдеу-бір жол» бағдарламасында бекітілген принциптер бойынша, екі елдің өндіріс қуаты саласындағы ынтамақтастық қатынастарын реттеп, екітарап та тең пайда көретуді қамтамасыз етулері керек деп санаймыз.

Әдебиеттер

1. «Egemen Kazakhstan»，2014 年 11 月 11 日.
2. 王志民: "一带一路"背景下中哈产能合作及其溢出效应。"东北亚论坛"， 2017年第一期 第44 页。
3. «Aikhen», 2015 年 8 月 30 日。
4.http://www.akorda.kz/kz/addresses/addresses_of_president/memleket-basshysy-nnazarbaevtynkazakstan-halkyna-zholdauy-2017-zhylgy-31-kantar
5. 努雷舍夫:"光明大道"与"一带一路"积极对接将打造合作典范。2017 年 05 月 12 日 02:11 每日经济新闻 http://finance.sina.com.cn/roll/2017-05-12/docifyfecvz1021606.shtml
6. «Aikyn». 16 мамыр 2017 .